

Doslov.

Za svého pobytu ve Francii a v Anglii v letech 1849 a 1850, obracel jsem pozornost svou k poměrům veřejným, zvláště pak ku poměrům hospodářství společenstva. Poznání poměrů těchto hleděl jsem nabyti dílem vlastním názorem věci, dílem též čerpáním ze spisů důkladných jež jsem buď sám na místě sobě pořídil anebo v knihovnách veřejných našel. Navrátil se pak do vlasti ukončil jsem spis tento po větší části již v cizině sestavený a předložil jsem jej slavnému sboru Matice České k vydání. Nekonečností jistých pánův jimž tento posouzení rukopisu mého svěřil, protáhla se věc ta na leta, ano konečně musil jsem se i rukopisu dosti pracně domáhati. Dvě kapitoly ze spisu mého podané k žádosti redakce do musejníku vzbudily pozornost některých přátel mých, kteříž měli za to že by vydání, byť i opožděné, této práce mé bylo užitečno: i přijal jsem teda podání páně Augustovo vzhledem vydání toho. Lituji toliko že nemaje nyní po ruce bohatých pramenů z nichž jsem původně čerpal, údaje vzhledem některých poměrův až do těchto dnův našich dovesti jsem nemohl. Jsa nyní jinými pracemi zanešen, nemohu jich také pracně shledávati.

Tato statistická neúplnost nemění však ničeho v resultátech úvah mých, založených na dosti rozsáhlých dátech ze dřívější doby, jež jsem krom toho tu i tam z paměti aneb i z pramenův kteréž mi byly na snadě doplnil. A však i tak myslím že může práce má posloužiti k ustálení obecného mínění vzhledem otázky společenské, kteráž zajisté v zemi kdežto se průmysl tak utěšeně, tak mocně rozvíjí jako po vlastech československých, mezi nejdůležitější počtena býti musí. Přispěje-li takto práce má k rozšíření obzoru našeho obecnstva, k odstranění předsudků škodlivých u nás však posud běžných, promine mi snad každý soudný čtenář nedostatky spisu, jakož i dosti četné chyby tisku, kteréž vzdáleností mou od místa vydání se sběhly.

Psal jsem v Praze v měsíci Prosinci 1860.

Dr. Fr. L. Rieger,